

blijken tot 1831, althans de facto – sprake van een Verenigd Koninkrijk dat koste wat kost een eenheid moest vormen, in elk geval in de ogen van koning Willem I. Dat betekende dat een beperking van de presentatie van het Romeinse archiefmateriaal tot Nederland overeenkomstig de huidige landsgrenzen (dat was een van de selectiecriteria van Van Kessel en trouwens ook van Polman geweest) niet meer mogelijk was. Dit had tot gevolg dat het aantal archieffondsen waaruit voortaan geput moest worden, ook toenam. Tegen die achtergrond was het de vraag of het Romeinse archiefproject wel voortgezet kon worden op de wijze waarop Polman en Van Kessel dat hadden uitgevoerd. Daar kwam bij dat er in vakkringen ook scepsis groeide ten aanzien van het belang van in elk geval een aantal van de door Van Kessel gepubliceerde documenten voor de geschiedenis van het katholicisme in Nederland. Die geschiedenis behelsde immers meer dan alleen intern-kerkelijke ontwikkelingen.

De in de aanvang van deze bijdrage genoemde J.P. (Hans) de Valk (geboren in 1946) kreeg in 1976 vanuit het Instituut voor Nederlandse Geschiedenis dat voortgekomen was uit het eerder genoemde Bureau der Rijkscommissie voor Vaderlandse Geschiedenis, de opdracht te bezien hoe de verdere openbaarmaking van de Romeinse bescheiden het best kon geschieden. Nadat hij in 1983 in samenwerking met E. Lamberts van de Katholieke Universiteit van Leuven de Romeinse briefwisseling van Francesco Capaccini (1784-1845) in diens hoedanigheid van diplomatiek agent en pauselijk internuntius in het Verenigd Koninkrijk uit de jaren 1828-1831 vanuit Brussel, Den Haag en Londen nog in extenso had gepubliceerd,<sup>32</sup> verscheen in 1991 het vierde deel van de *Romeinse bescheiden* (RGP, Grote Serie dl. 215 en dl. 216). Reeds uit de afwijkende titelpagina kan afgeleid worden dat de uitgever (voortaan het Instituut voor Nederlandse Geschiedenis) een radicaal nieuwe koers was ingeslagen. De vroegere jaartallen-aanduiding in de hoofdtitel: 1727-1853 had zonder dat hierbij een nadere toelichting werd gegeven, plaatsgemaakt voor de jaartallen 1727-1831. En er was een ondertitel toegevoegd, die aangaf dat in dit deel de periode 1813-1831 aan de orde kwam en wel gerelateerd aan het hele Verenigd Koninkrijk. Het grootste verschilpunt met alle voorgaande delen was echter dat het nu niet meer om een uitgave van Romeinse archivalia handelde, maar om een chronologische inventaris van de belangrijkste Romeinse bronnen. De bronnen zelf werden dus niet meer afgedrukt.

32. J.P. de Valk en collaboration avec E. Lamberts, *Lettres de Francesco Capaccini agent diplomatique et internonce du Saint Siège au Royaume Uni des Pays-Bas 1828-1831*, 's-Gravenhage, 1983 (=RGP, Kleine Serie, dl. 53).